

2. Максимчук І. М., Сура О. М., Саковський А. А., Фурман Я. В. та ін. Дії поліції під час виявлення фактів незаконного поводження з небезпечними матеріалами. Метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 81 с.

3. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Дослідження захисних властивостей засобів індивідуального захисту населення» з дисципліни «Цивільний захист і охорона праці в галузі»: для студентів усіх спеціальностей та форми навчання. Укл. : М. О. Журавель, С. М. Журавель – Запоріжжя: Каф. ОП і НС. НУ «Запорізька політехніка», 2019 р. – 28 с.

4. Петков С.В. Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту : науково-популярне видання. – Київ: «Центр учбової літератури», 2022. – 64 с.

5. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист: навч. посіб. для вузів / М. І. Стеблюк. – К. : Знання, 2013, – 487 с.

Отримано 27.03.2023

УДК [378.6:351.74:796.011.3](477)

БОРОВИК М. О.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри тактичної та спеціальної

фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0943-6735>;

ЗАБОРА А. В.,

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,

професор кафедри тактичної та спеціальної

фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4952-1598>;

СЕМКО У. Р.,

курсант 1 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ

У науковій роботі розглянуті питання присвячені визначенню поняття військово-патріотичного виховання. Висвітленні особливості патріотичного виховання молоді, в розвинутих країнах світу. Проведений аналіз національного законодавства в сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Встановлений взаємозв'язок спортивно-масової роботи з військово-патріотичним вихованням молоді, проаналізований стан спортивно-масової роботи в ХНУВС в умовах воєнного стану. Запропоновані напрямки з реалізації Концепції військово-патріотичного виховання в МВС України.

Ключові слова: *військово-патріотичне виховання, спортивно масова робота, курсант, фізичні вправи, воєнний стан.*

Актуальність дослідження. В наш буремний час вірність Українському народу – є невід’ємною ознакою національно свідомого майбутнього офіцера поліції. Набуття патріотичних почуттів означає виховання любові до своєї Батьківщини, відданості професійному обов’язку, готовності виконувати його в екстремальних умовах.

У зміцненні патріотичних почуттів велику роль відіграє військово-патріотичне виховання, покликане формувати бойовий, морально-психологічний дух, спонукати до фізичного вдосконалення майбутнього офіцера-правоохоронця, формувати глибоке розуміння громадського обов’язку, готовність у будь-який час стати на захист Батьківщини, оволодівати професійно-прикладними та військово-технічними знаннями, а також вивчати бойові традиції та героїчні сторінки історії українського народу, його правоохоронних інституцій.

Однак як би не було прикро, але відсутність системного підходу до концепції військово-патріотичного виховання в Україні, стала супутньою проблемою, що призвела до окупації України у 2014 р.

Вітчизняні науковці минулого, та сьогодення не вдавалися до розгляду засобів фізичної культури у їх відповідності меті і засобам військово-патріотичного виховання молоді на засадах етнопедagogіки, що негативно позначається на результативності наукових розробок та ефективності військово-патріотичного виховання, оборонно-масової і спортивної роботи.

Вважаємо за доцільним, що зазначене питання слід вирішувати у таких напрямках: встановлення взаємозв’язку між військово-патріотичним вихованням і фізичним вихованням в історико-педагогічній ретроспективі; обґрунтуванням значимості спортивно-масової роботи та прикладної фізичної підготовки майбутніх офіцерів-правоохоронців.

Мета статті. Визначення особливостей взаємозв’язку спортивно-масової роботи в ЗВО МВС України в умовах воєнного стану в системі засобів військово-патріотичного виховання молоді.

В наш час патріотичне виховання суспільства в розвинутих країнах світу посідає одне з провідних місць у системі національних пріоритетів. Так, у США патріотичні почуття і гордість за власну країну прищеплюються американцям із самого дитинства. Важливу роль у цьому процесі відіграє активна пропаганда державних символів через ЗМІ, культуру та інститути громадянського суспільства – школи, університети, різноманітні скаутські і молодіжні організації.

У Японії політика в сфері освіти передбачає проведення в навчальних закладах уроків патріотизму, головна мета яких посилити почуття національної гордості, власної гідності та поваги до японських традицій.

Слід звернути увагу на особливості військово-патріотичного виховання в країнах Західної Європи, де насамперед опікуються питанням ймовірності небезпечної підміни цього поняття поняттям радикального націоналізму, яке може викликати в суспільстві нетерпимість, ксенофобію та шовінізм [5].

Одним із перших вчених-науковців, який узагальнив та проаналізував військово-патріотичне виховання, розглянув його об’ємно, визначив завдання, а також виокремив форми і методи поширення серед молоді ідей патріотизму й підготовки до захисту Батьківщини, вважається В. Липинський [2].

Згідно зі Стратегією національно-патріотичного виховання (НПВ), яка затверджена 18 травня 2019 року, «Основними складовими національно-патріотичного виховання є: громадсько-патріотичне, військово-патріотичне та духовно-моральне виховання».

Проте, в новому Проекті Закону «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», що знаходиться з кінця 2021 року на розгляді ВРУ, пропонується нова структура напрямків виховання та розвитку громадян України, де вже ВПВ стоїть на рівні із НПВ, а не є його складовою.

Проаналізувавши тлумачення терміну ВПВ, був зроблений висновок, що Військово-патріотичним вихованням – є цілеспрямований, організований процес формування готовності юнаків старшого шкільного віку до служби в інституціях сектори безпеки та оборони України. Його зміст визначається Конституцією, законами України, військовою Присягою та військовими статутами. [4]

На думку науковців, дієвими формами військово-патріотичного виховання в закладах вищої освіти з специфічними умовами навчання є проведення спортивно-масової роботи.

Як зазначає Т.Ю. Круцевич «спортивно-масова робота – це діяльність щодо залучення максимально можливої кількості людей у спеціалізовані заняття фізичними вправами тренувального характеру, які спрямовані на підготовку до участі в змагальній діяльності і на формування здорового способу життя».

О. В. Салівон зауважує, що систему спортивно-масової роботи утворює масова фізкультурна діяльність людей у межах процесу фізичного виховання і самовиховання для загального фізичного розвитку і оздоровлення, вдосконалення рухових можливостей, поліпшення статури й постави, а також занять для розвитку фізичної рекреації. У визначенні, запропонованому вченим, основний акцент робиться на «фізкультурних» аспектах спортивно-масової роботи, ігнорується при цьому її загальна соціально-профілактична спрямованість. [3]

На нашу думку, спортивно-масову роботу необхідно визначати як спеціально організований процес планування та організації спортивно-масових заходів, спрямований на залучення курсантів у фізкультурну діяльність та формування у них ціннісної установки на ведення здорового способу життя, розвиток фізичних якостей і психолого-емоційної стійкості.

Таке визначення дає можливість розглядати спортивно-масову роботу як глобальну систему управління, або точніше керовану педагогічну систему спеціально-фізичного і тактико-спеціального виховання, а з іншого боку максимально розширити персональне поле учасників спортивно-масової роботи з урахуванням не лише факторів фізичного розвитку, але й факторів психолого-емоційного розвитку особистості.

Спортивно-масова робота в Харківському національному університеті внутрішніх справ проводиться відповідно до наказу МВС України від 26 січня 2016 року № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України».

В Харківському національному університеті внутрішніх справ наполегливо проводиться робота щодо пропаганди здорового способу життя, прищеплення

звичок до постійних занять спортом, залучення курсантів та студентів до занять у спортивних секціях, а саме: волейболу, баскетболу, міні-футболу, футболу, боротьби самбо, атлетичної гімнастики, легкої атлетики, гирьового спорту, таїландського боксу, К-1, кікбоксингу, плавання, спортивного орієнтування, особлива увага з урахуванням воєнного стану приділяється тренування з страйкболу, та пейнтболу, а також подоланням спеціальних смуг перешкод у формі поліцейського квесту, під час якого курсанти виконують екіпірування поясною системою із повним спорядженням, засобами індивідуального захисту, автоматичною зброєю, вдосконалюють навички розбирання-збирання АКМ на фоні значних фізичних навантажень, подолання штучних перешкод, надання домедичної допомоги та евакуацію пораненого [1].

Масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з різних видів спорту проводяться з метою залучення курсантів, студентів, слухачів магістратури денної форми навчання та працівників університету до регулярних занять фізичними вправами, підвищення рівня фізичної підготовленості, спортивної майстерності та організації дозвілля. Організація спортивно-масових заходів в університеті здійснюється на підставі відповідних нормативно-правових актів, які регулюють цей напрям діяльності, та згідно з календарними планами, положеннями і правилами змагань із видів спорту.

Висновок. У процесі дослідження представленої проблеми нами встановлено зв'язок між військово-патріотичним вихованням, та спортивно-масовою роботою в закладах освіти з специфічними умовами навчання. З урахуванням пропозицій для якісної реалізації Концепції військово-патріотичного виховання в МВС України, вбачаємо за доцільним проведення занять з тактичної медицини та протимінної безпеки для учнів шкіл і їх батьків в підшефних закладах освіти, залучення видатних спортсменів, які приймали участь у відбитті повномасштабного вторгнення московії, до організації спортивно-масових заходів у закладах освіти системи МВС.

Список бібліографічних посилань

1. Боровик М.О. Комплексне поєднання напрямів фахової підготовки з метою формування фізичної витривалості у майбутніх офіцерів поліції. Збірник наукових праць «Педагогічні науки» випуск 93 Херсон – 2020. С. 56-63
2. Зубалій М. Д. Форми військово-патріотичного виховання допризовної молоді / М. Д. Зубалій. — К., 2010. — 272 с.
3. Івашковський В.В. Концепція військово-патріотичного виховання молоді України в Товаристві Сприяння Обороні України / В. Івашковський // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К.: Паливода А. В., 2015. – Вип. 3. – С. 22–38
4. Проблеми патріотичного виховання в Україні: теоретико-методологічний та правовий аспект / С. В. Сьомін // Стратегічні пріоритети. - 2016. - № 2. - С. 96-105.
5. Ткаченко В.М. Патріотизм//Енциклопедія освіти. – К.: Юрінком-Інтер, 2008. – 1040 с. – С.633-634

Отримано 27.03.2023

